

ת"פ 36603/02 - מדינת ישראל נגד פלוני

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

ת"פ 17-02-36603 מדינת ישראל נ' פלוני (עוצר)

בפני	כבוד השופטת גילת שלן
המאשימה	מדינת ישראל - ע"י ב"כ עו"ד גיורא חזן
נגד	פלוני (עוצר) - ע"י ב"כ עו"ד אווי בן נתן
הנאשם	

החלטה

הנאשם הורשע על פי הודהתו בביצוע עבירות של הריגה- עבירה לפי סעיף 298 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן- החוק), חבלה חמורה בנسبות מחמירות- עבירה לפי סעיף 333 בנסיבות סעיף(335)(א) לחוק, נסיון לגניבת רכב- עבירה לפי סעיפים 413 ו-25 לחוק, ונוהגה ללא רישון נהיגה- עבירה לפי סעיף 10(א) לפקודת התעבורה. בקצרה ייאמר, כי על פי עובדות כתוב האישום המתוון בהן הודה הנאשם, ביום 15.9.16 בסמוך לשעה 04:00, הגיע הנאשם לבאר שבע כשהוא נהוג ברכב גנוב ביחיד עם קרוב משפחתו ז"ל (להלן- המנוח), על מנת לבצע עבירות רכוש; וכאשר שוטרים הבחינו בהם, נמלטו השניים בנסיעה מהירה ברכב הגנוב, תוך שהנאשם לא שעה להוראות שוטרים לעצור, ובשלב מסוים חזה צומת ב涅גוד לאור אדום ברמזור, והתנגש בעצמה באוטובוס שחצתה את הצומת לאור ירוק. כתוצאה מההתנגשות נגרמו למינוח חבלות רבות ומותו נקבע במקום, נהג האוטובוס נהבל בגופו, והנאשם עצמו נפצע באורח קשה מאד ועבר אשפוז בבית החולים ושיקום ארוך בבית לינשטיין.

הודאתה הנאשם נמסרה ביום 15.10.18, חלק מהסדר טיעון אליו הגיעו הצדדים, זאת לאחר שבתחילת ההליך ניתנו דוחיות לא מועטות, בין היתר על מנת לבדוק את טענת הנאשם ובאי כוחו השונים, כי בעקבות פציעתו בתאונת מושא כתוב האישום, הוא אינו כשיר לעמוד לדין.

במסגרת ההסדר תוקן כתוב האישום באופן משמעוני, והוסכם כי הטיעונים לעונש ייחזו לאחר קבלת תסקיר של שירות המבחן, אך לא הושגה הסכמה לעניין העונש. עוד הודיעו ב"כ הצדדים, כי במסגרת ההסדר יוכל הצדדים להביא ראיות בנוגע למצבו הרפואי של הנאשם, לרבות חוות דעת רפואיות, אם כי הסגנון הבהיר במעמד הדיון, כי "**אנחנו לא מתחשים כל מיני מומחים שיגידו שהוא לא כשיר לעמוד לדין. הוא הודה בכתב אישום מתוון, הוא חתום על ההסדר ואין טענה שהוא לא כשיר. לא תעלה גם טענה צזו**"; וב"כ המאשימה הוסיף כי לפי ההסכמות בין הצדדים, לא יוגש כל מסמך שאינו בהסכמה (עמ' 98 פרוטוקול).

מאז אותו מועד וגם לאחר הגשת תסקיר (ביום 15.1.19), נדחה הדיון מעט לבקשת ההגנה, נוכח הצורך לאמת ולערוך בדיקות שונות לנאשם, על מנת לקדם הכנת חוות דעת בעניינו. בסופה של דבר, בדיון מיום 2.2.20 ביקש ב"כ הנאשם להגיש חוות דעת מטעם ההגנה שנערכה ע"י הנירולוג ד"ר זאב לוזון (להלן- ד"ר לוזון), ולפיה הנאשם אינו

עמוד 1

כשיר לעמוד לדין בשל השלכות פגיעת הראש הקשה שחווה בתאונת. על אף התנגדות המאשימה להגשת חוות הדעת (בעיקר נוכח ההסכמות אותן הציגו הצדדים במעמד הצגת ההסדר), קבועי כי לא ניתן להתעלם מקיומה של חוות הדעת, ולביקשת ב"כ המאשימה נקבע מועד לשמעית עדות המומחה ועודים נוספים מטעם התביעה בשאלת הנסיבות.

השאלה שבמחלוקת אם כן, היא האם הנאשם כשיר לעמוד לדין ביום, אם לאו.

השלשות הדיון בתיק ונתונים הרלוונטיים לעניין הקשרות הדיונית

כתב האישום המקורי הוגש ביום 16.2.17, כאשר הנאשם משוחרר בתנאים מגבלים, זאת בעיקר נוכח פצעתו החמורה באירוע התאונה.

לדיניהם הראשונים בתיק לא התייצב הנאשם, בטענה כי מצבו הרפואי והמנטלי אינם מאפשרים זאת ואינו מאפשר מתן מענה לכתב האישום; ובמהמשך התייצב הנאשם לחلك מהדיניהם שבמהלכם ביקשו באיו כוחו דاز (עו"ד אורן בן נתן ועו"ד סמיר אבו עבד) דוחות רבות לצורך המצאת חוות דעת בנוגע לשירותו לעמוד לדין, אך חוות דעת כזו לא הוגשה ועל כן נקבעו מספר מועדים לשמעית הראיות. ביום 17.9.17 נשמעו מספר עדי תביעה, ולאחר מכן לביקשת באיו כוח הנאשם הם שוחררו מהמשריך יציגו, ומוניה לנאים סנגור מטעם הסנגוריה הציבורית (עו"ד בני זיתונה).

ביום 22.10.17 ביקש ב"כ הנאשם להפנות את הנאשם לוועדת אבחון לפי חוק הסעד (טיפול באנשים עם מוגבלות שכלית-התפתחותית), תשכ"ט-1969 (להלן – חוק הסעד), על מנת שתתברר האם הנאשם סובל מליקוי שכלי שבעיטו הוא אינו כשיר לעמוד לדין, ובהסכמה התביעה, הוריתי על קבלת חוות דעת של ועדת האבחון (להלן – הוועדה), לבחינת שאלת שירותו הדיונית של הנאשם.

בחוות הדעת של הוועדה מיום 7.12.17 צוין, כי הנאשם הגיע לדין בוועדה על כסא גלגלים, בלבד אחיו המשמש כאופטרופוס שלו, וכי הוא דיבר בעברית למרות שלפני התאונה דיבר גם עברית; מרבית הזמן הנאשם עצם את עיניו ונראה מכונס בעצמו, אך כשפנו אליו היה ערני ומספר פעמים הגיב וענה במילאה; הנאשם שיתף פעולה באופן מוגבל בלבד בעיקר לאחר דרבון ותיקון, והשיב לרוב השאלות בתשובה "לא יודע" (כולל למשל לשאלת מי זה ג' אחיו), כאשר חלק מהשאלות מסר תשיבות לא מדייקות (כמו למשל לגבי מספר ילדיו). עוד צוין, כי מdock השחרור מבית לויינשטיין בחודש דצמבר 2016 עלה, כי הנאשם היה בהכרה מלאה, ענה לשאלות, תקשך בדיור ללא הפרעות שפה, התמצא, ביצע הוראות ופתר תרגילי חשבון.

לגביו התנהלו בו אבחון צוין בחוות הדעת, כי "באבחון גם לא שיתף פעולה וניתן להתרשם מהنمוכה על רקע חוסר שיתוף פעולה ופסיביות. באבחון הראה חוסר ידע מוגזם והיתה התרשם מהתוצאות לאדם עם מוגבלות שכלית והنمוכה מוגזמת. במהלך הדיון בוועדה עצם עיניו, נראה מכונס בעצמו. כאשר הייתה אליו פניה וענה ניתן להתרשם שהבין הוראות בעברית במהלך הדיון גם ללא תרגום" (עמ' 3); כי "עליה רושם להציג חוסר ידע מוגזמת ומתן תשיבות באופן סלקטיבי. מתפרק ברמה שאינה מוגבלות שכלית התפתחותית"; וכי נראה כי שיתוף הפעולה שלו מוגבל, לעיתים באופן מוגמת (עמ' 4).

עוד צוין בחוות הדעת, כי הפסיכולוג באבחן התרשם מקיומו של חשד להתחזות, אך הנאשם לא נבדק ע"י פסיכיאטר לעניין זה, וכי יש צורך באבחן נוספת בעקבות התחזות. בסיקום חוות הדעת נקבע, כי **"עקב אי שיתוף פעולה והنمכתה מגמתית של יכולותיו תוך כדי הצגת חוסר ידע מוגזם ומטען תשובות באופן סלקטיבי. לא ניתן לתת חוות דעת בשאלת אחריותו וכושרו לעמוד דין."**.

לאחר קבלת חוות הדעת התבקשו דוחות נוספים מטעם ההגנה, בין היתר על מנת לבחון אפשרות לקבלת חוות דעת מומחה מטעם הסנגוריה הציבורית, תוך שצוין כי הנאשם נבדק ע"י נירולוג וע"י מומחה נוספת נוספים. ביום 18.4.3.18 ביקשה ההגנה כי הוועדה תמצאה את האבחן בשאלת התחזות, ולצורך כך נדחה הדיון פעמים נוספים.

בחוות הדעת של הוועדה מיום 8.5.18 צוין, כי הוועדה התקנסה פעם נוספת בדיון בשאלת התחזות ובשאלת כשירותו של הנאשם לעמוד דין. מבחינת התנהגותו של הנאשם באבחן צוין, כי **"במהלך הוועדה ישב [ה הנאשם] בכיסא גלגלים, רוב הזמן ידיו כיסו את פניו. שיתוף הפעולה היה חלקוelial ביותר, על שאלות רבות ענה "לא יודע", "לא זכור". כאשר ענה, ענה במיליה. על חלק מהשאלות ענה באופן שגוי, לדוגמא השיב שהוא בן 25 שנים. ענה שלא זכר את שמות ילדיו, אך משהתקשנו לקבל תשובה אמר את שמות ילדיו, אך לא אמר את גילים ואת סדר לידתם. כמו כן ציין שלא יודע עברית, אך הבין את השאלה וCESUNA להן ענה באופן מותאם. כאשר שאלנו בנושאים הקשורים לאיושם נגדו ולהליך המשפטי, עצם את עיניו והשיב במלמולים לא ברורים."**.

עוד צוין, כי הנאשם זמן לבחן התחזות במרכז האבחן אך לא שיתף פעולה ב מבחנים, בטענה שאינו זכור או אינו יודע, ועל כן מרכז האבחן לא הגיע לתשובה פורמלית בעניין זה, ויחד עם זאת התרשם מהציג מגמתת ומגמתית של חסר דעת.

על כן, סיכמה הוועדה, כי **"בשל הפגיעה מגצתת של חסור ידע, שיתוף פעולה חלקי ביותר במהלך הוועדה ואיביצוע של אבחן התחזות במרכז האבחן"**, אין אפשרות להמסור חוות דעת בעניין כשירותו של הנאשם לעמוד דין או לקבוע ממצאים פורמליים בשאלת התחזות. עם זאת, שבה הוועדה וקבעה כי הנאשם אינו מתפרק ברמת מגבלות שכילת התפתחותית.

לאחר קבלת חוות הדעת, שוב נדחה הדיון מספר פעמים לבקשת ההגנה בטענה כי בכוונת הנאשם לשכור שוב את שירותו של ע"ד בן נתן; ולאחר מכן דוחות נוספים הוחלף הייצוג, לבקשת הסגנון בוטלו מספר דיוני הוכחות שנקבעו, והתייך נקבע לשמייעת הראיות לחודש אוקטובר 2018.

ביום 9.8.18 נעצר הנאשם בחשד להפרת תנאי שחררו שבעקבותיו הוגשה בקשה לעיון חוזר, וביום 18.6.18 נעצר הנאשם עד תום ההליכים המשפטיים נגדו. במועד שנקבע לשמייעת הראיות, ביום 15.10.08, הוצג כאמור הסדר הטיעון, הנאשם הורשע והתבקש בעניינו תסקير של שירות המבחן.

בתסקיר שירות המבחן מיום 12.12.18 צוין, כי בשיחה עם הנאשם הוא שיתף כי הוא סובל מבעיות בריאותיות

ונפשיות מאז התאונה ומתופל על ידי גורמים רפואיים ופסיכיאטריים בשב"ס; ועל כן שירות המבחן ביקש דחיה לצורך השלמת הליך האבחון וקבלת מלאה המידע לגבי הנאשם.

בפסקין דין 15.1.19 ציין שירות המבחן, כי הנאשם מסר בתחילת השיחה שהוא דובר את השפה העברית ואין זkok לתרגום ועל כן התקיימה השיחה ללא מתרגם. בפסקין נスクרו בהרחבה מפני הנאשם קורותיו וניסיונו המשפחתיות, וכן נスクרו חוות דעת שונות משב"ס, מבית לויינשטיין ומפסיכיאטר פרטי שבדק את הנאשם, לגבי מצבו הኮגניטיבי והתפקודי של הנאשם.

לGBT התייחסותו לביצוע העבירות ציין שירות המבחן, כי בתחילת טען הנאשם כי אינו זוכר דבר אחר שנפגע בתאונה, אך בהמשך הודה בביצוען, טען כי נסע ברכב גנוב ולכן חשש מהשוטרים והתנהל באופן המתואר בכתב האישום, חזר על כך שעשה טעות, והציג כי הוא חושש מריצוי עונש מסביר. שירות המבחן ציין כי "כל ויסיון שלו להעמק עמו את האבחון בהקשר זה, נתקל בקושי שלו לעורך כל סוג של התבוננות על התנהלותו, וחשוב נפש, תוך שזור וצין כי עשה טעות ולא רוצה ביום בעיות בחיו... ניכר כי הוא מרכז בעיקר בחשש שלו מהענישה הצפואה לו והקושי שלו להתמודד עם תנאי המעצר כיום. להערכתנו, עדמה זו משמשת עבورو גם כמנגנון הגנה מפני הצעפה והתפרקות רגשית בשל התוצאות הטריגוריות של מעשה העבירה שביצע. אנו מתרשםים כי השימוש במנגנונים אלו מסיע לו להמשיך ולהתפרק בחיי היום-יום".

בהמשך, כאמור, נדחה הדיון פערמים רבות לבקשת הגנה, לצורך הגשת חוות דעת רפואיים לעניין העונש, ובסיומו של דבר ביקש עו"ד בן נתן להגיש את חוות דעתו של ד"ר לוזון וביקש לקבל את מסקנותיו כי הנאשם כשיר לעמוד לדין; ולאחר התנגדות התביעה, נשמעו הראות בסוגיה זו.

חוות דעתו ועדותו של ד"ר לוזון

ביום 5.8.20 נשמעה עדותו של ד"ר לוזון, כאשר חוות דעתו מיום 20.1.20 (נ/1), הוגשה תחת עדותם הראשית, והוא נחקר בחקירה נגדית ע"י ב"כ המאשימה.

מחוקות הדעת עולה, כי היא מבוססת בין היתר על בדיקה שד"ר לוזון ערך לנאים ביום 13.6.19 ועל תיאור תלונותיו של הנאשם עצמו, וכי בנוסף עיין המומחה במסמכים רפואיים שונים לגבי אשפוזו של הנאשם לאחר התאונה בבית החולים סורוקה ובבית לויינשטיין, ולגבי בדיקות שונות שעבר לאחר הגשת כתב האישום (לרבות חוות דעת נירולוגיות חוות דעת פסיכיאטרית אשר לא הוגש לבית המשפט). במאמר מוסגר יוער, כי בין המסמכים שנסקרו ציין ד"ר לוזון כי ביום 4.12.17 כתב חוות דעת לגבי הנאשם, לבקשת הסגנoriaה הציבורית, בה קבע כי הנאשם לא מסוגל לעמוד לדין; ובחקירתו הנגדית אישר כי מצוי באלה חוות דעת היו דומים לממצאים כיום (למעט בדיקת ה- SPECT שנערכה רק לאחרונה), ואמר כי אינו יודע מדוע חוות דעת זו לא הוגשה בעבר לבית המשפט.

בפרק הדיון בחוות הדעת ציין ד"ר לוזון, בין היתר, "בדיקה קוגניטיבית אمنזיה לאירוע, הפרעות בזיכרון. התמצאות לקויה בזמן ובנסיבות ובחילל. בדיקתו מעלה גם תמונה דכאונית קשה, חוסר חשך ומוותיבציה. כך שקיימת

כאן תמונה קשה של אדם לאחר טראומה קשה של הראש המשלב תסמנת קלינית של דכאון קשה, מצבים חרדיים, הפרעות קוגניטיביות והפרעות זכרון וריכוז וקשיים רבים בהתקפות בחלל ובזמן... איןו במצב שיכול לתפקיד, להעביר ביקורת ולחיות חיים עצמאיים".

לדבריו, מתרסmini של הנאשם שכלאו דכאון פוסט טראומטי מג'ורי ואמנה פוסט טראומטית קשה, ניתן למוד על פגיעה מוחית קשה; כאשר אצל הנאשם נמצאה פגעה מוחית מורכבת שכלה בצדkt, המטומה סוב דוראלית והמטומה סוב ארכנוידלית, "כך שהלזיות הנ"ל היו הבסיס למצוות [ה הנאשם] ביום - הפרעת זכרון וריכוז, חוסר התמצאות אمنזיה והפרעה בשיפוט וביכולת העברת ביקורת ודיכאון عمוק מתמשך וקבוע. כל אלה אינם אפשריים יכולת עמידה לדין אחוריתו וכשירות לעמוד לדין. ברור לחלוtin שגם אין לדבר כלל על מצב של התחזות כיוון שהלזיות המוחיות הקשות מדברות וכך עמן (כך במקור)".

עוד ציין ד"ר לוזון, כי הנאשם הופנה לבדיקת SPECT למיפוי מוח גרעיני, ותוצאותיה מצביעות על ליזיה בגרעini הבסיס מימין, דהיינו **"קליטה יerde בגרעינים הבזאליים מצד ימין יחסית לשמאלי. עובדה זו מלמדת שקיימת הפרעה בפעולות והמטבוליזם באזור זה"**. לדבריו, עקב הפגעה בגרעini הבסיס מימין, אзор האחראי על פונקציות שונות כמו זכרון, תת מודע, הפרעות רגשות וחוסר יכולת שיפוטית, נמצא אצל הנאשם **"רבות מהפרעות המזוכרות בעקבות פגעה בגרעינים אלה הפרעות רגשות הפרעות זכרון, אינטיביציה, איטיות בתגובה ובתגובה, אפטיות וחוסר מעורבות עם הסביבה"**.

לסיכום ציין ד"ר לוזון, כי **"יש לקבל את מצבו הפוסט טראומטי, כמצב למעשה בלתי הפיר, נובע בבירור מהחבלה בראשו ואפשרות השיקום דלות. הקושי ניכר גם בחיזי בית הכלא ומצבו הפוסט טראומטי יכול רק להחמיר בצורה מהירה ולהרעד את מצבו שהוא גם כה מכבד וקשה. על כן קובע, על סמך הנתונים הקליניים בדיקתי והערכתי, ש[ה הנאשם] אין כשיר לעמוד לדין"**.

בחקירה הנגידית אישר ד"ר לוזון, כי מצוי בבדיקה- SPECTinem יכולים להעיד באופן חד מצבו התפקידי של הנאשם, אלא מדובר בבדיקות עזר סטטיסטיות המctrופות להערכתו ולאבחן הקליני שעורף המומחה; וכי יתכן מצב של אדם עם ליזיות באזורים אלו של המוח, המתפרק באופן תקין. לשאלת בית המשפט מה משמעות בדיקת-h-SPECT, בעניינו של הנאשם, שהרי הוא עצמו סבר שה הנאשם לא כשיר לעמוד לדין עוד לפני ערכתה (בחוות הדעת מ-17.4.12), השיב ד"ר לוזון כי הבדיקה הוכיחה שקיימת אצל הנאשם בעיה סטטistica שאינה עוברת. לשאלת האם כל אדם שנמצא אצלו ליזיות בגרעini הבסיס אחראי פגיעה ראש ויה לא כשיר לעמוד לדין, השיב כי זה לא אוטומטי אלא מצריך בדיקות אונמזה, ובעניין של הנאשם עבר לדיווחים שלו ושל בני משפחתו, הוא ראה את תגובותיו והתנהלותו במהלך הבדיקה (עמ' 113-117 פרוטוקול).

המומחה אישר כי הוא מודע לכך שה הנאשם נעצר עד תום ההליכים בשל הפרת תנאים מגבלים וכי הפר מספר פעמים את התנאים. כשהופנה לחקירה הניגוד במשפטה מיום 18.4.8 (ת/19), בה מסר הנאשם גרסה קוורנטית וברורה, השיב כי לאחר כתיבת נ/1 נודע לו על כך שהיה שלב בו הנאשם השיב לעניין בחקירה; וכשנאמר לו כי החקירה התקיימה כ-4 חודשים לאחר שכתב את חוות הדעת הראשונה בה קבע שה הנאשם לא כשיר לעמוד לדין, השיב שהוא לא

רלוונטי. לשאלת בית המשפט כיצד הוא מסביר את זה שב-12/12 הנאם לכואrho לא היה כשיר לעמוד לדין, 4 חודשים לאחר מכן היה כשיר ונחקר באופן קוגרנטי, וב-6/19 בעת בדיקתו החזרה על ידו הוא שוב לא כשיר לעמוד לדין, השיב כי "אחרי חבלות ראש זה לא קוי ישיר, אין מצב כזה שזה קוי ישיר כשהוא משתפר אז הוא משתפר כשהוא מחרمير אז הוא מחרمير, זה לא עובד ככה, אין מה לעשות... אני בדקתי אותו בנקודת זמן 2017... אז קבعتי את מה שקבעתי. בסדר. אני לא יכול לנחש שבعود חזי שנה או 4 חודשים או 8 חודשים פתאום הוא יהיה בסדר, אי אפשר לבדוק לעתיד... זה שהיה לו איזה שהוא תקופה שהוא חוזר לתקופוד שהוא יכול לדבר עם חוקרים יוכל להסביר אז בסדר אוקי. אבל אחר כך חלה החמרה... זה יכול להיות אדם מחרمير עם הזמן. יכול להיות שהוא משתפר ואחר כך יחרמיר. אף אחד לא קבע שיש איזה שהוא עקומה ליניארית לדבר הזה, זה אולי עקומה הגונית אבל היא לא עקומה רפואי" (עמ' 130-135).

לשאלת בית המשפט האם הוא מכיר את הקритריונים המשפטיים לאו כשירות לעמוד לדין, למשל האם הנאם יודע מי בא כוחו ומה תפקדו, האם הוא יודע מה תפkid התובע והשופט, האם הוא מבין את ההליך שמתנהל נגדו ובמה הוא מושם, השיב ד"ר לוזון "אני לא יודעת אם הוא מכיר את כלום, אני לא יודעת אם הוא יודע בבדיקה מי הם... הוא לא הבין למשל מה אני עשו שהוא יצא בבדיקה כן? להגיד שהוא מסוגל להיות עם מספיק שיפוט כדי להבין שהוא עומד לדין על מה שהוא עשה אני לא יכול להגיד את זה". לשאללה מודיע לא כתוב בחוות דעתו כי יש פגעה בתובנותו של הנאם את ההליך המשפטי, השיב כי כתוב בסוף חוות הדעת שמצוותו הפסיכו-טריאומטי של הנאם קשה ובلتיה הפיך, שאפשרות השיקום דלות, ומצוותו יכול רק להחרمير בצורה מהירה (עמ' 138-139).

לגביו טענת ב"כ המאשימה כי הנאם מבין היטב את ההליך המתנהל נגדו, וכי הוא בוחר באופן סלקטיבי כיצד להתנהל ולדבר ואיזה מצג להציג, לפי הפקציה עמה הוא מדבר ומה שהוא רוצה להשיג אותה עת, וכך למשל כאשר שוחח עם שירות המבחן ב-9/18 לשם בחינת חלופת מעצר, דבר הנאם באופן ברור וקורגרנטי; השיב ד"ר לוזון כי חוות דעתו מתיחסת להתרשםו בעת שבדק את הנאם, וכי הוא לא מאמין בכך לרמתו בבדיקה נירולוגית (עמ' 140-143).

ראיות התביעה לעניין שאלת הכשירות הדינונית

מטרם התביעה העיד רס"ר עמית גומס דה מסקי, אשר גבה שתי אמרות מן הנאם בשתי הזדמנויות בהן נעצר בחשד להפרת תנאי שחרורו, והוגשו שתי האמרות מיום 8.4.18 (ת/19) ומיום 9.8.18 (ת/20). עיון באמרות מעלה, כי הנאם אישר שהוא מבין את זכויותיו, מבין על מה הוא נחקר, ואף יותר על היועצות עם עו"ד; כי הוא השיב לשאלות החוקר ומסר גרסה מפורטת והגונית לגבי הפרת תנאי השחרור; וכי חתם על האמרות בסיום החקירה.

בעודתו של החוקר בפניו, לשאללה מודיע בת/20 נכתב כי הוא הסתייע בשוטר אחר לצורך תרגום, ואילו בת/19 לא נכתב כי החקירה תורגמה, השיב החוקר כי לפני תחילת החקירה הוא משוחח עם החשוד שיחה קצרה וمبرר אם הוא מבין למה נעצר, כך שאמ לא השתמש במתרגם בחקירה הראשונה, כנראה שהנאם שוחח איתנו, הבין אותו ולא רצה מתרגמן.

דוח הפעולה שערך השוטר אלעד כהן ביום 9.8.18 (ת/21) הוגש בהסכמה, וממנו עולה כי במהלך סיור שגרתי, זיהה את הנאשם מתהלך ברחוב בbaraר שבע למרות שהוא אמור להמצא במעצר בית (בביתה שבפזרה), וכשהזדהה בפניו כשוטר הנאשם לא רצה לדבר אליו בעברית ולא תקש, ולכן עוכב לתחנה.

דוח הפעולה שערך השוטר שמעון כהן ביום 8.4.18 (ת/22) הוגש בהסכמה, וממנו עולה כי במהלך ביקור יום בבית הנאשם התברר שהוא לא בבית, נערכה סריקה בביתו בני משפחה אחרים ובמרפאת היישוב, אז "הבחןתי באדם מתהלך לכיוון המרפא בצורה רגילה... ומיד הבחןתי [ב[נאשם] מיד עצרתי את האוטו וירדתי לכיוון [הנאשם] שברגע שהבחן بي שינה את הליכתו לצילעה ותפס את ראשו". השוטר ניגש אל הנאשם, הזדהה כשוטר, ושאל מה הוא מפרק את מעצר הבית, והנאשם השיב "לא הפרתי שום מעצר היתי פה בקופת חולים מחייב בתור כי יש אנשים מלפני".

بعدותו הבהיר השוטר, כיאמין לבש בגדים אזרחיים, אך הנאשם מכיר אותו מהעבר וגם הרכב בו הגיע מוכר באזכור הרכב משטרתי, ומיד כשהנאשם הבחן בו הוא שינה את דרך הליכתו.

טענות הצדדים

בסיכון ההגנה שבכתב נטען, כי ההגנה פעלה בהתאם להסדר הטיעון וביקשה להגיש חוות דעת לגבי מצבו הרפואי של הנאשם, כאשר בעת הצגת הסדר הטיעון לא הייתה כוונה לטעון לעניין כשירותו של הנאשם לעמוד לדין, ורק לאחר קבלת חוות הדעת הסופית של ד"ר לוזן הבהיר לב"כ הנאשם כי מסקנתו היא שהנאשם אינו כשיר לעמוד לדין.

לGBTי הקושי לכואורה העולה מכך שהמומחה סבר כבר בדצמבר 2017 כי הנאשם אינו כשיר לעמוד לדין, ואולם באפריל ובאוגוסט 2018 הנאשם תפקד בצורה תקינה בעתCHKירותי במשטרת, טען ב"כ הנאשם כי לא ניתן להכריע בשאלת הנסיבות על סמך שיקולים שבגיגון, וכי המומחה הסביר ש מבחינה רפואיים יכולם לחול שינויים במצבו הקוגניטיבי של הנאשם, שכן אין מדובר ב"עקבונה לניניארית". עוד טען, כי חוות הדעת משנת 2017 לא הוגשה לבית המשפט וכן לא התעלם ממנו, וכי חוות דעתו הנוכחית של המומחה מבוססת על בדיקה אובייקטיבית של מיפוי מות.

עוד נטען, כי חוות דעתו של המומחה לא נסתירה ע"י המאשימה, אשר לא הגישה חוות דעת נגדית, ולא סתרה את מסקנותיו כעולה מהבדיקה האובייקטיבית (מייפוי המות) שערך.

אשר לקריטרונים שנקבעו בפסקה לגבי אי כשירות לעמוד לדין נטען, כי גם שהמומחה לא ציין את הדברים מפורשות בחוות דעתו, הרי שהוא אמר בעדותו באופן חד משמעי, כי הנאשם לא הבין את מהות הבדיקה וכי אין לו מספיק שיפוט כדי להבין שהוא עומד לדין.

על כן, עתר ב"כ הנאשם כי בית המשפט יקבע שהנאשם אינו כשיר לעמוד לדין.

בxicomi המאשימה בעל פה בדין מיום 5.8.20 נטען, כי ד"ר לוזן כתב חוות דעת כישר לו הנחה ראשונית (שהיתה נכונה גם בחוות הדעת שערך ב-2017), והוא דבק בה ולא סר ממנה, תוך התעלמות מהעובדות לפיהן זמן קצר לאחר מכן נצפה הנאשם בהזדמנויות שונות מתקודם ברמת תפוקוד גבוהה משמעותית מזו שמצא בבדיקהו, ולעתים הציג מצטי שווה (כמו בפני השוטר שמעון כהן או בפני השוטר אלעד כהן). כן נטען, כי ד"ר לוזן התעלם באופן מגמתי והשميد נתונים שמצויבים על כך שכבר בשנת 2016 חל שיפור בתפקודו של הנאשם, בוחן באופן מגמתי את ההסתוריה הרפואית שלו (כך למשל סקירת מסמך השחרור מבית לויינשטיין-ת/18), והסתמך בעיקר על דיווחיו של הנאשם עצמו, דיווחים שיש להם משקל נמוך, בהתחשב בנושאים ההתחזות. לדבריו, הערכתו של ד"ר לוזן **"התעלמה במודע או שלא במודע מעובדות קרייטיות בחשיבותן והסתמכה באופן מגמתי אך ורק לעובדות שתאמנו את ירידת החץ וشرطו המטרה מסביבו."**

התובע הפנה לקריטריונים שנקבעו בפסקיקה לכשירות לעמוד לדין (הבנה בסיסית של ההליך, זהות הצדדים ותפקידם, משמעות ההליך ותוצאתו וכיו"ב), כשלבדיו גם ללא קבלת חוות הדעת ברור מהධינום שהתקיימו, מדיווח באירוע אחד השונים בפרוטוקול ומהמסמכים שהוגשו, כי הנאשם מבין את הדברים הללו; והפנה לכך שבחוות הדעת אין כל התיאחות לקריטריונים האמורים, והמצאים המתוארים בה אינם רלוונטיים לעניין זה.

על כן, עתר ב"כ המאשימה לדחות את מסקנות חוות הדעת ולא לחת לה כל משקל.

דין והכרעה

כאמור, המחלוקת בין הצדדים נסובה בשאלת כשירותו הדיונית של הנאשם, דהיינו האם הוא כשיר לעמוד לדין.

סעיף 170(א) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982, קובע כדלקמן:

"קבע בית המשפט, לפי סעיף 6(א) לחוק לטיפול בחולי נפש, תשט"ו-1955, או לפי סעיף 19ב(1) לחוק הסעד (טיפול באנשים עם מוגבלות שכלית-התפתחותית), תשכ"ט-1969, שנאשם אינו מסוגל לעמוד בדין, יפסיק את ההליכים נגדו; אולם אם ביקש הסניגור לברר את אשמו של הנאשם, יברר בית המשפט את האשמה, ו רשאי הוא לעשות כן אף מיזמתו מטעמים מיוחדים שיירשמו".

בעניינו, טענת ההגנה היא כי עקב פגיעת הראש של הנאשם, נגרם ליקוי ביכולתו השכלית שבעתו הוא לא יכול לעמוד בדין, ואין טענה כי הנאשם חולה נפש. על כן, רלוונטי לעניינו, אם בכלל, האמור בסעיף 19ב לחוק הסעד, ולפיו:

"הומד אדם לדין פלילי ובית המשפט מצא, אם על פי ראיות שהובאו לפני מטעם אחד מבוטי הדין ואם על פי ראיות שהובאו לפני ביזמתו שלו, אחת מהלאה:
(1) שהנאשם אינו מסוגל לעמוד בדין מחייב ליקוי ביכולתו השכלית;
(2) שהנאשם עשה את מעשה העבירה שהואשם בו, אך מחייב ליקוי ביכולתו השכלית"

בשעת מעשה אין הוא בר עונשין, יצווה בית המשפט שהנאשם יבוא לפני ועדת האבחן כדי שתחליט על דרכי הטיפול בו, ויחולו הוראות חוק זה בשינויים המחויבים".

על פי הוראות חוק הסעד (כמו גם ההוראות המקובלות בחוק לטיפול בחולי נפש) ועל פי ההלכה הפסוקה, לצורך קביעה כי הנאשם מסוגל לעמוד לדין, יש להוכיח קיומם של שני תנאים מצטברים: האחד, כי הנאשם אינו מסוגל לעמוד לדין; והשני כי חוסר מסגולותו נובע מקיומו של ליקוי ביכולתו השכלית. הודגש בפסקה, כי הקביעה בעניין זה היא קביעה משפטית אשר בית המשפט מגיע אליה לאחר בחינת מכלול הראיות שבפניו, ובין היתר בהסתמך על חוות דעת מומחים, אך הקביעה הסופית היא של בית המשפט ולא של המומחה (ראו ע"פ 3193/07 **טבאגה נ' מדינת ישראל** (2.4.09); להלן- עניין **טבאגה**); וכי בית המשפט אינו כבול לקביעות שנקבעו בחוות דעת זו או אחרת, ועליו לבחון את חוות הדעת ואת אמינותן במבחן מהימנות והגיון ולהכירעஇeo צזה מתישבת עם המצביעות העובדיות, ולהתיחס גם לשיקולים שאינם רפואיים כגון התרשםתו הבלתי אמצעית מן הנאשם (ע"פ 7747/08 **פלוני נ' מדינת ישראל** (5.8.10); (להלן- עניין **פלוני**)).

אשר לקריטריונים הרלוונטיים לקביעת מסגולותו של הנאשם לעמוד לדין, נקבע בע"פ 3230/05 **גולדה נ' מדינת ישראל** (22.1.07):

"התפיסה המונחת בסיס ההוראה היא כי אין זה ראוי לנוהל הליכים פליליים כנגד מי שאינו מסוגל - בשל מצבו הנפשי או השכלי - להתגונן כנגד הטענות המוחשות לו, להעיר את חומרתן, להבין את מצבו וلتקשר עם עורך-דין במטרה לקבל סיוע משפטי...
במסגרת בחינת מסגולותו של הנאשם לעמוד לדין, בודק בית-המשפט אם הוא מסוגל ל��פקד כראוי כדי להתגונן כנגד האשמה ולקחת חלק פעיל בהליך המשפטי - אם ירצה בכך, עניין המחייב להבין את פשרם של הליכים המתנהלים נגדו, ולהיות מסוגל ליעיפות את כוחו של עורך-דין שיפעל בשמו ולתקשר עמו... יחד עם זאת, יש להציג, מסגולותו של הנאשם להתמצא בהליך המשפטי אינה כוללת דרישת להיווטו בעל רמת אינטלקטואלית כזו שתאפשר לנוהל את הגנתו באופן עצמאי או להבין את פרטי פרטיו של ההליך. גם אדם בריא, שאינו משפטן, עלול לתקשות להבין את ההליך על בוריו, ויאlez לסייע בשירותיו של סגورو... רמת אינטלקטואלית נמוכה לא בהכרח מאיימת את יכולתו של הנאשם להבין את ההליך המשפטי ולתקשר עם סגورو".

באופן דומה נקבע בעניין **פלוני**:

"בבוחנו את כשרו של הנאשם לעמוד לדין, יבודק בית המשפט האם מסוגל הנאשם להבין את מהות הלि�כי המשפט וכיול הוא לעקב אחריהם באופן מושכל; האם מסוגל הנאשם להעיר כראוי את מהות האשמה ואת מצבו כנאשם; האם מסוגל הוא ליעיפות כוחו של עורך דין על מנת שישיע לו בהגנתו והאם מסוגל הוא להבין את תוכנן, את שמעוthon ואת השכלותיהן של הראיות המובאות נגדו... עם זאת, ברור שאין לפטור הנאשם מקיום הליכים נגדו אך בשל העובדה כי הוא מתקשה להבין את ההליכים המשפטי".

כפי שיפורט להלן, לאחר בוחנת מכלול הראיות בעניינו, אני סבורה כי ההגנה לא עמדה בנטל המוטל עליה להראות כי התקיים התנאי הראשון, לפיו הנאשם אינו כשיר לעמוד לדין, זאת בין אם נאמר כי עליה לעמוד בהוכחה על פי AMAZON ההסתברותית, ובין אם נאמר כי עליה להקים ספק סביר בלבד (מדובר בשאלת שטרם הוכרעה בפסקה, ראו בהקשר זה ע"פ 1526 פלוני נ' מדינת ישראל (22.11.06), וכן עניין טבאגה).

במאמר מוסגר, ולמעשה למלואה מן הצורך, אציין כי ספק בעניין אם הנאשם עומד גם בתנאי השני, דהיינו כי הנאשם לוכה בכושרו השכללי. אמן, אין חולק כי הנאשם נפגע פגיעה קשה בראשו במסגרת התאוננה לה גרם כאמור בכתב האישום, פגיעה שאף הביאה לאשפוז ארוך ולצורך בשיקום ממושך; אין אף חולק על כך, שבמיפוי מוח שנערך לנימוק עלה כי ישנה עדות פיזית לפגיעה במוחו, ככל הנראה עקב אותה תאונה. יחד עם זאת, לא די בהוכחת הפגיעה, וספק אם פגיעה זו מגיעה לכדי "ליקוי בכושרו השכללי", או אם הנאשם עונה להגדירה של "אדם עם מוגבלות שכלית-התפתחותית", כאמור בסעיף 1 לחוק הסעד, זאת בעיקר נוכח מצאי ועדת האבחון, כי הנאשם מתפרק ברמה שאינה מוגבלת שכלית והתפתחותית.

ההתרשמות מחוות דעתו ומעודתו של ד"ר לוזון

כפי שציינתי כבר במסגרת חקירתו הנגדית של ד"ר לוזון, הרוי שפרט ל"cotterat" המצוייה במסקנותו הסופית כי הנאשם אינו כשיר לעמוד לדין, אין בוחות הדעת כל התייחסות ל מבחנים שנקבעו בפסקה לצורך בוחנת השירותו של הנאשם לעמוד לדין, ואף לא ניתן ללמידה מתוכה כי מבחנים אלו מתקיימים בעניינו של הנאשם. וכך, ד"ר לוזון לא התייחס בחוות הדעת להשפעה של פגיעת הראש על יכולתו של הנאשם להבין את מהות הלילי המשפט ולאחר מכן אחריהם באופן מושכל; להעיר את מהות האשמה ואת מצבו כנאמם; לתקשר עם סגנו וلهעזר בו לצורך הגנתו; להבין את תוכנן, משמעוthon והשלכותיה של הריאות המובאות נגדו, וכיוצא בכך.

די באמור לעיל כדי לדחות את מסקנותו של ד"ר לוזון, כי הנאשם אינו כשיר לעמוד לדין.

יתרה מכך, מחוות דעתו של ד"ר לוזון ומתחשובתו בחקירתו הנגדית עלויות רבות, אשר אין אפשרות לסמן על מסקנותיו ועל מצאיו בעניין מצבו של הנאשם.

ראשית, הרושם הוא כי ד"ר לוזון הסתמך בצורה כמעט בלעדית על האנמנזה ועל תלוננותו של הנאשם, מלבד שימושו עם ממצאים אחרים אובייקטיבים, העומדים בסתרה להן. כך למשל, התייחס ד"ר לוזון לדיווחו הנאשם על קשיים בהילכה, בדיון ובתקורת, פגיעה בזכרון וצרוך בסיעע בפעולות יומיומיות, אך לא התייחס לדיווחים אחרים על התנהלות עצמאית ודיון תקין (כפי שעלה למשל בעת שנעוצר פעמים בגין הפרת תנאי השחרור, או בשיחותיו עם שירות המבחן). בנוסף, ד"ר לוזון כלל לא התייחס לחשד להתחזות שעלה בשתי חוות הדעת של ועדת האבחון, ופטר את העניין בכך שבסופו של דבר לא נקבעו בהן ממצאים לעניין זה; ואף לא התייחס להתנהלותו הבעיתית של הנאשם מול ועדת האבחון בשתי ההזדמנויות, לשיטוף הפעולה המוגבל ביותר, לרשום מגמותיות בתשובות, וכך שכלל לא שיתף פעולה ב מבחני התחזות.

שנית, פרט לתסمينים אוטם למד ד"ר לוזון מפי הנאשם, הוא לא הסביר בחווות דעתו כיצד הגיע למסקנות מסוימות כגון "התמצאות לקויה בזמן ובנסיבות ובחלל", "הפרעות קוגניטיביות", "קשהים רבים בהתמצאות בחלל ובזמן" ו"הפרעה בשיפוט וביכולת העברת ביקורת", ולא סיפק ولو דוגמא אחת מטעם הבדיקה, שהובילה למסקנות מרחיקות לכת כלו.

שלישית, גם בסקירת ההיסטוריה הרפואית של הנאשם נקט ד"ר לוזון גישה סלקטיבית, ופירט מתוכה רק נתונים שיש בהם כדי להתיישב עם מסקנותיו כי הנאשם לא כשיר לעמוד לדין, אך התעלם מנתונים המעידים על תפוקוד תקין. כך למשל התייחס ד"ר לוזון למכתב השחרור של הנאשם מבית לונשטיין (ת/18), וציין מתוך כי הנאשם "משתמש בהליך... וכessa גלגולים בהשגת המשפחה. זוקק לעזרה ב**ADL** או שילטה על סוגרים. תקשורת באמצעות דיבור... התמצאות חלקית במקום ובזמן מודיע חלקית לנצח. תקשורת ע"י דיבור"; אך לא התייחס לכך שבנוסף נמצא בבדיקה נירולוגית "בהכרה מלאה, פוקח עיניים, עונה לשאלות, מתמצא בעצמו, מסר שם שלו ושל אחיו, שמות בנים, מבצע הוראות לבקשה", בסיכום סייעו ציין "תקשרות תקינה. מתקשר באמצעות דיבור", בסיכום טיפול פיזיותרפי ציין "החוללה בהכרה משתף פעולה, מדובר, מפנה מבט וממקד מבט", ובנוגע למצב קוגניטיבי נכתב "ערני, מתקשר בדיורו. מתמצאת חלקית במקום ובזמן. מודיע חלקית לנצח, ידע שנמצא בבי'ח וציין קשיי בהליך. חש בירידה בזיכר... מביחין בין ימין לשמאלי גוף. מחקה תנועות. כתוב שם. פתר תרגילי חשבון פשוטים". כشنשאל בנושא זה בחקירה הנגדית, השיב ד"ר לוזון כי אינו לא רואה בכך כל בעיה.

רביעית, ניתן להצביע על סתירה מהותית בין חוות דעתו של ד"ר לוזון, כאשר בחוות הדעת ציין כי יש לראות את מצבו הפסיכוטריאומטי של הנאשם "כמצב **למעשה בלתי הפיך**", יכול רק להחמיר (הפסקה הלפני אחרונה בנ/1, זאת למרות שבפסקה הראשונה באותו עמוד ציין כי ישנן דוגמאות רבות לנפגעי ראש שעברו הליך שיקומי מוצלח); ואילו בעדותו בבית המשפט, לשאלת בית המשפט השיב, כי בחבלות ראש ניתן לראות תנודות של שיפור או החמרה עם הזמן (זאת כאשר התבקש להסביר את מצבו התקין של הנאשם בעת הפרת תנאי מעצר הבית). בהקשר זה אצין, כי לא היה זה המקרה היחיד בו נראה "מקרה שיפורים" לחווות הדעת, כאשר לשאלות בית המשפט לגבי המבחןים המשפטיים לאי כשרות לעמוד לדין, הוסיף ד"ר לוזון פרטים שאינם מופיעים בחוות דעתו (למשל שאנו יכול לומר אם הנאשם מכיר את כל הצדדים למשפט, או אם יש לו מספיק שיפוט להבין שהוא עומד לדין), אך לא הסביר מדוע פרטים אלו לא ציינו בחוות הדעת, ואף טען כי הדברים כתובים בסוף חוות הדעת (ה גם שגם במקום אליו הפנה, הדברים לא נכתבו).

עוד ראוי לציין, כי גם שלא הוגש לעינוי חוות הדעת שערך ד"ר לוזון בדצמבר 2017, הרי שגם בנ/1 וגם בעדותו בפניו הוא אישר כי כבר אז הגיע למסקנה כי הנאשם אינו כשיר לעמוד לדין. מכך ניתן להסיק כי מסקנותו של ד"ר לוזון כיום לפיה הנאשם אינו כשיר לעמוד לדין, אינה مستמכת על תוצאות מיפוי המוח, קטענת ההגנה בסיכון; כאשר ד"ר לוזון עצמו אישר בחקירה הנגדית כי מדובר בדבר בבדיקת עזר בלבד, המסייעת לאבחן הקליני שעורך המומחה, וכי קיומן של פגיעות באזוריים אלו של המוח אינם מחייב פגעה בתפקוד. זאת ועוד, ד"ר לוזון היה משוכנע כי הנאשם אינו כשיר לעמוד לדין כבר בדצמבר 2017, למשך שבעת שחרורו מבית לונשטיין בנובמבר 2016 נמצא שמצוותו הקוגניטיבי השתפר, והוא יכול לתקשר, להבין ולבצע משימות פשוטות; לмерות התרשםות ועדת האבחן באותו זמן ממש (דצמבר 2017) מגמתויות במהלך האבחן ומחשד להתחזות; לмерות שהוועדה שבה וקבעה שה הנאשם אינו מתפרק ברמת מוגבלות שכליות התפתחותית; ולמרות שתקופת קצרה לאחר מכן (באפריל 2018 ובאוגוסט 2018) נראה הנאשם ע"י שוטרים

כשהוא מתפקיד באופן עצמאי גם מצבו הקוגניטיבי היה תקין, כעולה מהתשובות בחקירות.

לסיכום, אני סבורה כי יש ממש בטענת ב"כ המאשימה לפיה ד"ר לוזון היה מקובל בדעתו כי הנאשם אינו כשיר לעמוד לדין, התעלם מעובדות וממצאים שלא התיישבו עם מסקנה זו, ואף לא ניסה להתמודד עם אפשרויות אחרות, ובראשן האפשרות כי הנאשם מתחזה ומציג בפניו מצג שווה לגבי תפוקדו. התרשומות זו עליה כבר מקרית חווות הדעת והאופן בו ד"ר לוזון סקר את המסמכים הרפואיים והמצאים, אך היא מתחזקת ביותר שאת מהאופן בו השיב לשאלות בחקירתה הנגידית, ומהאופן בו התקבע בתשובותיו ובמסקנותיו, ללא כל נסיכון להעמידן ב厰בחן.

כפי שסבירה בהמשך, החשש להתחזות שעלה בזאת האבחן מתחזק מtower התנהלותו של הנאשם לאורך ההליך שהתקיים בפני. המונעתו של ד"ר לוזון מלהתמודד עם שאלת ההתחזות (פרט לאמירתו הלקונית במהלך חקירתו הנגידית כי הוא לא מאמין שנייתן לרמות אותו בבדיקה נירולוגית, או להאחזותו בעובדה שהועודה לא הצלחה להגיע למסקנה בעניין זה), מחייבת מכך את המשקל שנייתן לתת לחווות דעתו. בהקשר זה אציין, כי הסבירות של ד"ר לוזון בדבר תנודתיות במצבו של הנאשם (הרעה לאחר שחרורו מבית לויינשטיין, הטבה בעת הפרות תנאי השחרור, והרעה נוספת בעת בדיקתו), גם אם הוא אפשרי מבחינה רפואי, אינה מבוססת, לא עלה כלל בחווות הדעת אלא רק בחקירתה הנגידית, וביעיר אין מתישב עם העובדות, כפי שיפורט להלן.

לאור האמור לעיל, ולמרות שלא הוגשה חוות דעת נגדית מטעם התביעה, לא מצאתי כי יש בידי לסייע על חוות דעתו וממצאיו של ד"ר לוזון, ולא מצאתי שיש בהם כדי לעורר ספק בכישרותו של הנאשם לעמוד לדין.

התרשומות מיכולתו של הנאשם לעמוד לדין לאורך ההליך

מעבר לכל האמור לעיל, הרי שהתרשומות בלתי אמצעית מהנאשם במהלך ניהול המשפט מעלה, כי הנאשם כשיר לעמוד לדין על פי הקריטריונים שנקבעו בפסקה; וביעיר מחזקת משמעותית את החשד להתחזות ולנסיכון להציג מצג שווה בפני בית המשפט ובפני גורמי האבחן השונים (לרבות ד"ר לוזון) בנוגע למצבו, להבנתו את ההליך ולכישרותו לעמוד לדין.

כאמור, הנאשם לא התייצב למספר דיונים בתחילת ההליך, תוך שבאי כוחו טענו כי מצבו הרפואי והמנטלי אינו מאפשר זאת ואף אינו מאפשר לו לתת מענה לכתב האישום; וכשנדרש להמציא תעודה רפואית המבוססת טענה זו, המציא מסמכים רפואיים לא רלוונטיים, המעידים על ביקור "סתם" במרפאה. רק לאחר הוצאה צו הבאה והגעת שוטרים לבתו (ראו דברי התובע בעמ' 6 לפרטוקול) החל הנאשם להתייצב הדיונים, כאשר בהחלטה מיום 20.6.17 אף ציינתי כי ההתרשומות היא שהנאשם אינו מעוניין להתייצב הדיונים.

בהמשך, כאשר הנאשם התייצב בבית המשפט, הוא התנייד בסא גלילים, לרוב עצם את עיניו, לא תקשר ולא הגיב במהלך הדיונים (באופן דומה לתיורים מועudit האבחן); נטען כי הנאשם זקוק לתרגם לערבית, אך הוא לא שיתף פעולה עם המתרגמים מטעם בית המשפט, וטען כי הוא מבין רק את אליו. וקר בדין שהתקיים ביום 17.9.17, בשלב בו ביקש Bai כוחו להשתחרר מן הייצוג, פניתי אל הנאשם באמצעות המתורגמנית, ונכתב מפי **"לשאלת ביהם" ש אמי**

אומר שאני לא מבין. אני מבקש שתדברו עם אח שלי. אני מבקש שאח שלי יסביר לי. לאחר שביב"ש מסביר לי שמתנהל נגד תיק חמור בגין הריגה, ושה לא משתק, אני אומר שאח שלי יסביר לי" (עמ' 10). בהמשך, בעת שמיעת עד הتبיעה הראשון, כאשר הערטתי למתורגמנית שעלה לתרגם לנאים כל הזמן, אמרה המתורגמנית שהוא לא רוצה להקשיב לה, וכשהובחר לה ולנאים שהה לא מקובל על בית המשפט, אמרה "בסדר. עכשו הוא מסכים" (עמ' 25 ש' 21-18); התחשוה כי הנאים העמיד פנים לאורך הדינום וניסה להציג את מצבו כקשה ממה שהיא בפועל, באה לידי ביטוי בהערתי בהמשך כי "אין כזה דבר. אני לא שואלת אותו. הוא ישבפה, הוא מקשיב. הוא לא ישן" (שם בשורה 22), וכן אמרותי בסוף הדיון, כי הרושם הוא שהנאים מבין את הנאמר ועושה כל מאיץ לדוחות את הקץ (עמ' 72-73).

יווצר בהקשר זה, כי למרבה הפלא התברר בהמשך שהנאים דזוקא מבין עברית, והוא תקשר היבט בעברית עם השוטרים שעיכבו אותו או שחקרו אותו בשל הפרות הצו. יתרה מכך, בדיון מיום 5.8.20, במהלך היעד ד"ר לוזון, אמר ב"כ הנאים "אני לא חושב גברתי שהוא צרייך תרגום... אני דיברתי אותו ואני דיברתי אותו בעברית" (עמ' 108).

כאמור, את אותו מציג שניסה הנאים להציג בבית המשפט, הוא הציג גם בפני ועדת האבחון בדצמבר 2017, אז הגיע יוושב בכיסא גלגלים, שיתף פעולה באופן מוגבל בעברית בלבד, הגם שנותן היה להתרשם כי הוא מבין הוראות בעברית ללא תרגום, עצם את עיניו ונראה מוכנס בעצמו, וחברי הוועדה התרשםו מהציג חוסר ידע מוגזם, מתן תשובה סלקטיבית ומ"התחזות לאדם עם מוגבלות שכלית והנאה מוגזמת". ראי עוז להעיר, כי בשונה מדבריו בדיון מיום 17.9.17 אז ביקש הנאים כי אחיו יסביר לו את המתרחש, הרי שבמועדה כנסיאלמי זה כי אחיו שהתלווה אליו, השיב כי אינו ידע.

למרות המציג העוגם שהוצג בפני הוועדה, כארבעה חודשים לאחר מכן, ב-8.4.18 נעצר הנאים בחשד להפרת תנאי השחרור. מdock הפעולה של השוטר שמעון כהן (ת/22) עולה, כי דפוס ההתחזות חזר על עצמו, כאשר השוטר ראה את הנאים מתהלך בצורה רגילה, אך ברגע שהבחן בשוטר שינה את הליכתו לצילעה ותפס את ראשו; הנאים השיב בעברית לטענות השוטר, ונתן הסבר מפורט והגיוני לפיו לכואורה לא הפר את תנאי שחרורו; ולאחר יותר מסר גרסה קוהרנטית וברורה בעברית לחשודות שהוטחו בפנוי, לאחר שחתם על כך שהבין את זכויותיו ואת החשדות כלפיו (ת/19).

למרות האמור (ובשונה מהסבירו של ד"ר לוזון לגבי הטבה שחלתה כנראה בין אפריל לאוגוסט 2018), לאחר מחודש בלבד הטענה ועדת האבחון פעם נוספת (ב-8.5.18), כאשר קודם לכן במהלך חודש אפריל נערך לנאים מבחן התחזות במרכז האבחון), וגם הפעם ישב הנאים בכיסא גלגלים, כשידיו לרוב מסכות את פניו, שיתף הפעולה שלו שוב היה חלקו ולקוני, הוא טען כי אינו יודע בעברית למסורת שניכר כי הוא מבין את השאלות, וכשנשאל לגבי ההליך המשפטי "עטם את עיניו והшиб במלמולים לא ברורים"; שוב התרשומות הוועדה הייתה מהפגנה מוגזמת של חוסר ידע ושיתוף פעולה חלקית וMagnitude. בנוסף, הנאים לא שיתף פעולה כלל במהלך התחזות, וגם שם התרשםו מהציג מוגזמת ומוגמתית של חוסר ידע. גם בדיון שהתקיים ביום 12.6.18 חזרו הדברים על עצמן, כאשר ב"כ הנאים טען כי בין לבני הנאים "אין תקשורת לחלווטין" (עמ' 91).

בחלוף חודשים נוספים, ביום 9.8.18 נעצר הנאים שוב בחשד להפרת תנאי שחרור, כשהוא מתהלך באופן עצמאי

בעיר באර שבע, הגם שלא תקשר עם השוטר בעברית (ת/21); בהמשך, בחקירותו במשטרה הנאשם נעזר בתרגום לעברית, אך גם הפעם מסר גרסה ברורה ומפורטת, לאחר שחתם על כר שהוא מבין את זכויותיו וمبין על מה הוא נחקר (ת/20). כפי שעלה בחקירתו הנדית של ד"ר לוזון, ביום 4.9.18 הוגש תסקير מעצר בעניינו של הנאשם, ממנו עולה כי הוא תקשר באופן קוגרנטי עם שירות המבחן (עמ' 140-142 לפרטוקול, כאשר בהחלטתי התרתית לטענו לצטט��טיים מהתשקיר במקום להגישו כראיה).

ביום 15.10.18 הציג הסדר הטיעון, במסגרתו אף הוגשה הודהה על הסדר בכתב, חתוםה ע"י הנאשם. בנוסף נרשמה בפרוטוקול הדיון הודאת הנאשם, כדלקמן: "**בא כוחך הקרי אל מילה במילה את כתוב האישום והבנתי את תוכנו.** **כל מה שכתוב בכתב האישום המתוקן בשנית הוא נכון. אני מודה בעבירות של הריגת, חבלה חמורה בנסיבות מחמיירות, נסיוון לגניבת רכב וננישה ללא רשותה נהייה.**" ב"כ הנאשם אף הדגיש בהמשך, כי הנאשם הודה בכתב האישום המתוקן, חתום על הסדר הטיעון ואין טענה שהוא לא כשיר (עמ' 97-98). גם מהתשקירים שהוגשו (12.12.18, 15.1.19) עולה, כי הנאשם שוחח עם שירות המבחן בעברית ואמר שאין זכוכוק למתרגמן, שיתף את שירות המבחן בקורותיו ובבעיותו הרפואיות, ועל אף שטען תחילתו כי אין זכוכוק דבר מהairoע מושא כתוב האישום, בסופו של דבר הודה בביצוע העבירות, טען כי ביצע אותן לאחר שנסע ברכבת גנוב וחשש מהשוטרים, אמר שעשה טעות והדגיש כי הוא חשש מריצוי עונש מאסר. שירות המבחן אף התרשם מכך שהנאשם מרכז בעיקר בחששותיו מהעונש הצפוי לו וקשייו במעצר, ומתקשה לבחון את מעשיו.

למרות כל זאת, בבדיקה שנערכה לנאשם ע"י ד"ר לוזון ביוני 2019, שבו ולו אותו תלונות בדבר קושי בדיבור ובתקשורת, קושי וחוסר יציבות בהילכה, קושי בשפה העברית, אמנה מוחלטת לגבי האירוע ועוד; כאשר עדותו של ד"ר לוזון, לשאלות בית המשפט הוא אף הוסיף פרטים לגבי חוסר יכולתו של הנאשם להבין את ההליך המשפטי. למרות זאת, בדיון בו נחקר ד"ר לוזון על חוות דעתו, כאמור טען הסגנור כי אין צורך בתרגום שכן הוא מתקשר עם הנאשם בעברית (ענין אשר ככלעצמו מעיד על כך שהנאשם מסוגל לתקשר עם בא כחו); בשלב זה פנה בית המשפט לנאשם בשאלת אם הוא מבין מה קורה בדיון, והוא השיב בעברית באופן ברור ועניני **"חלק כן וחלק לא"**, ולגבי הסבריו של בית המשפט כי התביעה מבקשת לחקור את ד"ר לוזון שמעיד על מצבו, ולשאלה אם הוא רוצה תרגום, השיב בחיווב.

מכל האמור עולה, כי הנאשם מבין את הליך המשפט ומהותם, מבין את מהות האשמה וחומרתה לרבות העונש שהוא עלול לקבל עקב הרשעתו, מצליח לעקב אחר ההלכים באופן מושכל, מצליח לתקשר עם בא כחו ולהסתיע בו, ומסוגל לחתך חלק פעיל בהליך המשפטי אם הוא רוצה בכך.

מהתנודות הרבות והתקופות במצבו של הנאשם, כפי שהציגו מעת לעת, עולה בבירור כי לכל אורך ההליך התנהג הנאשם בצורה מגמתית, על מנת לנסות ולהציג מצג שוא לגבי מצבו הרפואי והשכל, וזאת כנראה על מנת להיטיב את מצבו בהליך המשפטי. וכן, בתחילת ההליך הוא ניסה להציג בבית המשפט מצג של אדם חסר אונים, שאינו יכול לлечת או לדבר ושאינו מבין את ההליך כלל, וכך עשה גם כשנבדק ע"י ועדת האבחון וע"י מומחה ההגנה, לצורך הצגת מצאי הבדיקות בבית המשפט. במקביל, יכולה מהחומר הקשור להפרת תנאי השחרור, בחו"י הימים התהלה הנאשם בחופשיות, ללא סיוע או ליווי, דבר עברית באופן שוטף, ברור וקוגרנטי עם השוטרים ועם שירות המבחן, תוך שעשה כל שנדרש על מנת להשתחרר ממעצר. לאחר שהנאשם נעצר עד תום ההלכים בעקבות ההפרה الأخيرة, הוא שוב

התנהל באופן שיכול להיטיב עמו, הודה בעובדות כתוב אישום מתווך, חתום על הסדר טיעון, ושיתף פעולה באופן מלא עם שירות המבחן, תוך שהוא מביע באופן גלי אות חשש מריצוי עונש מאסר. ככל הנראה, כאשר הנאשם נפגש שוב עם ד"ר לוזן שבברכת גביו חוות דעת לפיה אינו כשיר לעמוד לדין, הוא הבין שנקרתה בפניו ההזדמנות לנסות ולשפר את מצבו, להקל בעונש ממנו הוא חשש כאמור בתסקיר, או אולי אף לחמוק כליל מעונש.

התרשומות זו מצטרפת להתרשומות ועדת האבחון, שסבירה כי הנאשם פעל במהלך האבחונים באופן מגמתי, וכי קיימן חשד להתחזות לאדם עם מוגבלות שכלית. יודגש, כי למרות שהועודה לא הכרעה בסופו של דבר בשאלת ההתחזות (בשל אי שיתוף הפעולה של הנאשם במבחןם), הרוי שבשתי חוות הדעת נקבע באופן חד משמעי, כי הנאשם אינו מתפרק ברמת מוגבלות שכלית התפתחותית.

לסיכום

לאור מכלול הנתונים שפירתי לעיל, לאור התרשומות מרבעייתו הרבה בחווות דעתו ובעדותו של ד"ר לוזן, ולאור התרשומות הבלתי אמצעית מהנאשם ומהתנהלותו לאורך כל ההליך, אני סבורה כי הגנה לא הצליחה להרים את הנטול המוטל עליה, ואף לא בrama של ספק סביר בלבד, להראות כי הנאשם אינו כשיר לעמוד לדין.

על כן, אני דוחה את טענת הגנה, וקובעת כי הנאשם כשיר לעמוד לדין.

.התיק נקבע לשמייעת הטיעונים לעונש ליום 28.10.2014:00 בשעה 14:00.

הנאשם יבוא לדין באמצעות שב"ס, בכפוף לאישור כב' הנשיאה.

המצירות תעביר העתק ההחלטה לב"כ הצדדים.

ניתנה היום, י"ג תשרי
תשפ"א, 01
אוקטובר 2020,
ב嗾 הצדדים.
גילת שלו, שופטת